

ทิศทางการพัฒนา e-Thailand ในประเทศไทย: สู่ยุคสารสนเทศ ความรู้ และการแข่งขันเสรี

จากข้อตกลงความร่วมมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ของ e-ASEAN ทำให้ประเทศไทยจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำประเทศเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 3 และ 4 กรกฎาคม 2543 ซึ่งได้มอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการใน 2 เรื่อง คือ เรื่อง e-Government โดย กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ร่วมกับกระทรวงคมนาคม และ e-Service โดย ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ร่วมกับ กรมไปรษณีย์โทรเลข องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยเร่งด่วน

แต่งตั้งคณะกรรมการ

จาก มติ ครม.ดังกล่าว คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 4/2543 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2543 เห็นชอบให้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา e-Thailand ขึ้นภายใต้

e-ASEAN คือตลาดร่วมในภูมิภาคอาเซียนที่เกิดจากการเปิดเสรีด้านการค้า บริการ และการลงทุน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศสมาชิก มีหน้าที่หลักๆ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกัน พัฒนา e-Society เพื่อเป็นสังคมอุดมความรู้ สร้าง e-Government ที่ให้บริการประชาชนได้สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และส่งเสริม e-Commerce เพื่อโอกาสทางการค้าที่ไร้ขอบเขต

ความร่วมมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (e-ASEAN Initiative)

ราวเดือนพฤศจิกายน 2542 ได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 3 ขึ้น ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีด้านสินค้า บริการ และการลงทุนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร ภายใต้ความตกลงด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (e-ASEAN Agreement) ซึ่งคณะทำงานเฉพาะกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ในอาเซียน นี้เข้ามาทำหน้าที่ศึกษานโยบายและดำเนินการในโครงการอาเซียนอิเล็กทรอนิกส์ด้วยกัน 5 เรื่อง คือ

1. การวางโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศของอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการวางผังโครงข่ายสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (ASEAN backbone) รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลของอาเซียน
2. การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินการผลักดันให้เกิดความมั่นใจในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ การมีกฎหมายรองรับ การมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐานสากล เป็นต้น
3. การเปิดเสรีด้านการค้า การบริการและการลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด โดยในด้านการค้าจะต้องลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่เกี่ยวข้องให้เหลือร้อยละ 0 ทางด้านบริการจะเน้นเปิดเสรีทางด้านบริการโทรคมนาคมและบริการวิชาชีพ ทางด้านการลงทุนจะเปิดให้ประเทศในอาเซียนสามารถลงทุนในด้านการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยเสรีมากขึ้น
4. ด้านสังคม เน้นให้เกิดสังคมอิเล็กทรอนิกส์ สามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง
5. การสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะเน้นการให้บริการประชาชนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เช่น การเสียภาษีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจดทะเบียนการค้า พิธีการศุลกากร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีโครงการนำร่องที่จะส่งเสริมการพัฒนาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มากยิ่งขึ้น อาทิ โครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการใหม่ที่จะเข้ามาดำเนินการด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญมากขึ้น รวมทั้งการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต่อไปก็อาจจะเรียนทางอินเทอร์เน็ตเพื่อจะยกระดับการศึกษาของประชากรในอาเซียนทั้งหมด สถานศึกษาต่างๆ ในอาเซียนจะมีโครงการที่จะเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทางด้านข้อมูลการค้าก็ต้องเชื่อมโยงกัน โดยโครงการนำร่องเหล่านี้ได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว 2-3 โครงการ หากข้อเสนออาเซียนอิเล็กทรอนิกส์สามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจริง จะทำให้เราสามารถใช้เวลาอันสั้นของเทคโนโลยีเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ดังนั้นจึงได้มีคำสั่งคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ที่ 8/2543 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา e-Thailand เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2543 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ และผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เป็นอนุกรรมการ

และเลขานุการ ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองและเตรียมการในเชิงรุกต่อความเคลื่อนไหวของการพัฒนาที่เกิดขึ้นแล้วและที่กำลังจะเกิดขึ้นในระดับภูมิภาคและระดับโลกดังกล่าว โดยการเสนอแนะแนวทางการดำเนินการของประเทศไทยเพื่อพัฒนาไปสู่ e-Thailand บนพื้นฐานของความพร้อมและเงื่อนไข/ข้อจำกัดของประเทศไทย

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา e-Thailand ได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2543 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2543 โดยมี ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในการประชุม ที่ประชุมได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา e-Thailand โดยได้พิจารณาถึงโครงสร้างของ e-Thailand และมีมติเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อย รวม 6 ชุด คือ

1. คณะทำงาน “การส่งเสริมการพัฒนาสังคม (e-Society)”
2. คณะทำงาน “การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)”
3. คณะทำงาน “นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ”
4. คณะทำงาน “การเปิดเสรี (Liberalization) ด้านการค้า บริการ และการลงทุน”
5. คณะทำงาน “การอำนวยความสะดวกด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce Facilitation)”
6. คณะทำงาน “โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ (ASEAN Information Infrastructure)”

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา e-Thailand ในประเทศไทย

1. ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม
2. พัฒนาสังคม บุคลากร และสารสนเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ดำเนินการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึงและโปร่งใส
4. ศึกษาและกำหนดทิศทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างชัดเจน
5. ส่งเสริมการค้า การบริการ และการลงทุน
6. สร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวก
7. สร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ให้พร้อมรับ

เป้าหมายและทิศทางการพัฒนา

การพัฒนา e-Thailand จะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของนานาชาติ จึงจำเป็นต้องมีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นออกได้ดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาสังคม (e-Society)

- ลดช่องว่างทางสังคมโดยจัดให้มีและเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างทั่วถึง ในทุกส่วนของสังคม
- พัฒนาหลักสูตร เนื้อหา และการถ่ายทอดความรู้ ในทุกระดับการศึกษาให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการประยุกต์ใช้-งานและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกระดับและทุกส่วนโดยทั่วถึง
- ส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกระดับ ให้พอเพียงที่จะรองรับการพัฒนาประเทศ และการเจริญเติบโตของธุรกิจในอนาคต
- ส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับภาคการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อขยายฐานการศึกษา รวมทั้งเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาสังคม ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการสังคมนวัตกรรมที่นำไปสู่สังคมอุดมความรู้ได้ในที่สุด

2. การสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)

- ส่งเสริมและสร้างความเข้าใจแนวคิดการสร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดแผนงาน มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพ
 - จัดการและประสานให้การพัฒนา e-Thailand ในส่วนต่างๆ สอดรับและเท่าทันกับทิศทางการพัฒนาในระดับภูมิภาค และนานาชาติ
 - เพิ่มความโปร่งใสและความเข้าใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในกิจกรรมต่างๆ อย่างทั่วถึง
 - เพิ่มประสิทธิภาพและขยายการให้บริการต่างๆ ของภาครัฐ ให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
 - เพิ่มความสะดวกในการพัฒนากิจกรรมความร่วมมือเอกชน-รัฐ ในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง
- ### 3. นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- พัฒนาความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างประเทศให้นำหน้าความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ
 - ร่วมมือกับประเทศอื่นๆ กลุ่มภาคี ภูมิภาค และองค์กรระหว่างประเทศในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

- ส่งเสริมกิจกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ ที่เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาประเทศไทยโดยเฉพาะ

- พัฒนาคือความร่วมมือและการดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับข้อตกลงและนโยบายระหว่างประเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

4. การเปิดเสรี (Liberalization) ทางด้านการค้า การบริการ และการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

- ส่งเสริมและพัฒนาคือความร่วมมือภาคเอกชนและภาครัฐ ในการเตรียมความพร้อม รับการเปิดเสรีการค้า การบริการ การลงทุน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์

- ศึกษาแนวโน้ม และผลกระทบด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรี การค้า การบริการ และการลงทุน

- สร้างความชัดเจนในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศบนเวทีเจรจา ด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ

- ส่งเสริมการลงทุนและการดำเนินกิจกรรม การให้บริการ การค้า และการผลิตผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

5. การอำนวยความสะดวกด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce Facilitation)

- พัฒนาการให้บริการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาความมั่นคงทางการเงินของประเทศ

- อำนวยความสะดวกและสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดให้มีการกำกับดูแลกลไก การเก็บรักษาข้อมูล การปกป้องความเป็นส่วนตัว การรักษาความปลอดภัยระบบชำระเงิน

- เร่งพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งผลักดันกฎหมายใหม่ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการสร้างหลักประกันและความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยให้ความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย

6. โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ (ASEAN Information Infrastructure)

- สนับสนุนโครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนา

เทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่จะสนับสนุนผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

- สนับสนุนภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา โดยมุ่งเน้นการสร้างมาตรฐาน การประดิษฐ์คิดค้น การสร้างต้นแบบ โครงการสาธิต โครงการนำร่อง รวมทั้งงานวิจัยด้านเทคนิค ด้านธุรกิจ และด้านนโยบาย เพื่อนำไปสู่การผลิตในประเทศ

- ผลักดันให้มีการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 78 เพื่อให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศที่ทั่วถึง เท่าเทียมกัน เข้าถึงได้ และมีค่าบริการที่เหมาะสม อันจะเป็นการกระจายโอกาสและความเจริญ

- ส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง ทั้งกับภาคการศึกษาและภาคการพาณิชย์ โดยลดเลิกการผูกขาดโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงความมั่นคง ความปลอดภัย และการลงทุน อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด ในภาพรวมของประเทศ

- ส่งเสริมให้เกิดการรับรองเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Public Key Infrastructure)

- จัดทำฐานข้อมูลและพัฒนาเครือข่ายฐานข้อมูล เพื่อให้บริการแก่ภาครัฐกิจ อุตสาหกรรม และผู้บริโภค รวมทั้งใช้งานในการวางแผนพัฒนา e-Thailand

- สนับสนุนให้มีมาตรฐานทางเทคนิคและระบบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงการส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการบริการ

การปรับเปลี่ยนทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว ความสะดวก ในการบริหารจัดการ และการดำเนินงานทั้งภาคสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การผลิต การปกครอง หากมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแผนงาน ในส่วนต่างๆ ของประเทศให้ดำเนินการสอดคล้องกันเพื่อการพัฒนาอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งนำไปสู่เป้าหมายอันก่อให้เกิดการพัฒนา e-Thailand แล้วก็จะ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาศักยภาพ ความพร้อมของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่ศตวรรษที่ 21 และจะส่งผลให้เกิด e-Society ที่สมบูรณ์ด้วยความรู้ e-Government ที่ให้บริการสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส e-Commerce เพื่อโอกาสทางการค้าที่ไร้ขอบเขต แล้วนำไปไทยเข้าร่วมการพัฒนา e-ASEAN และการเปิดเสรีด้านต่างๆ ในเวทีโลกอย่างเต็มภาคภูมิ

